

RASKOVANI

IZLAZI SVAKI ČETVRTAK, 11 JUTRA.

PREDPLATA: TROMJESEČNO DINARA 13, GODIŠNJE DINARA 52. OGLASI PO CIENIKU.

UREDNIŠTVO I UPRAVA KUĆA Br. 543 - VODICE.

RUKOPISI SE NEVRAĆAJU.

POJEDINI BROJ DINAR

VLASNIK, DIREKTOR ODGOVORNI UREDNIK:
PAVAO ROCA

TISAK: PUČKA TISKARA - ŠIBENIK.

Država i režim.

Kadgod je riječ o našim socijalnim odnosima, iz kojih rezultira zajednički život našeg naroda, gotovo, kad god se hoće da ocjeni politički naš život i ekonomski položaj, čovjek, koji otvoreno i skreno prosuduje, mora da se snehiva. Bez svakih krupola mora da se prizna, da su danas unurašnje nesuglasice očite. Stravstvena, više puta ispravna politička borba, kao odjek loše pravne organizacije, u punom je jeku. O općenitom zajedinstvu duha ne može da bude ni govora. Zajednička svijest, koja se je na početku naše političke revolucije, osobito kod dijela naroda hrvatskog plemena napose iskreno manifestovala u zajedinstvenoj volji za općenito dobro, bi reć, da je tihnila pod dojmom političkog suviška i nedostatka. Podudaranje interesa i kod pojedinaca i od narodnih masa izgubilo je polaznu točku za vako daljnje kulturno i ekonomsko unapređenje. Jednu riječ, društveni razvitak ove naše mlade države zanijekao je u svakom pravcu prosperitet. Pod neprirodnim djelovanjem začahurio se je i pleo u stotinu niti, osporavajući time principiellni zadatak države, da se zajednica kulturno širi i apredjuje.

U našim novinama, posebno u onim, koji pravdavaju današnju političku taktiku, a napose zastarjele metode političke prinude, navični mo da čitamo kilometrične članke o kritičnoj situaciji u ovoj državi. U formi »visokog« političkog stila konstruišu se ideje i zorni pojmovi. Takav stil »visoke« politike o tumačenju jedinstvene države, jedinstvenog naroda, pravog i neatvorenog nacionalizma i borbene reakcije protiv maagačima i »nelojalnim« građanima, ispunio am je uši i preko načina.

Nu, ne ispuni nam srca. Rad onih, koji inspiriraju na oko politiku jedinstva i koji nalazi slona tek u teorijskom raspravljanju i apstraktnim usadama, u diametralnoj je opreci sa njihovim uvjjetanjima. I baš ta okolnost, što u krutim usljedicama njihovog djelovanja zapazamo reakciju vremena, zastoj i stagnaciju ekonomskog voda te gubitak najpotrebitijih kulturnih tekovina, ni nas, da sumnjamo u iskrenost njihove političke misije. Šta više, — posvemašnja nesvijest i kobnih društvenih promjena, zadržta politička opaćenost o prosudivanju ljudi, vremena i prilika, ijekorno nepopravljivo nasleđe korupcije i intancije svakoga, tko je kadar da im se suprotavi, bez obzira na razvoj i potrebe naroda, bez zira njegove želje i vapaje, da se jednom pripri konsolidaciju prilika.

Mi smo u više navrata, bez dugih teorijskih klapanja, bez pizme na ikoga, — prikazujući keke prilike u ovoj našoj državi, skretali osobitu znju na vodeće političke stranke. Znajući dobro likovati državu od režima, osuđivali smo be ozire lijevo i desno, što se mora osuditi i stom upirasmo na samozivstvo i megalomaniju, lične uspjehe i partajske interese, na korupciju nesposobnost, na puste obmane i pretjerana vstva. Mije nam nikada bilo stalo do toga, da

se ulagivamo ovoj ili onoj političkoj grupi, niti smo poput puzavaca branili djela bez moralne podloge i dosljednosti. Iznašanjem konkretnih činjenica, koje su stvorili ljudi vlastitih intesa bez ljubavi za opće dobro, partaični i mržnjom zadojeni, ljudi bez znanja i do zla boga naduti, imali smo jedinu namjeru, da prikazemo pravac njihova pogubnog rada, koji naš siromašni i ispaćeni narod dovodi do neminovne propasti, a državu baca u sunovrat.

Kod nas, bolje reći, kod stanovitelih elemenata, usjekla se je u dušu manija spovrgavanja teških prilika, u kojima živimo. Bez obzira na krutu zbilju, da je život i naroda i države uzdrman usljed napetih političkih razmirica, usljed apsolutističkih zamaha i neprestanih prijetnja, usljed ekonomskog propadanja i socijalne razvratnosti, ima danas u ovoj državi takovih prerevnih državljana, koji gledaju i prosuduju prilike pristrano i nekritički. St-noviti partajski život otičen je specijalnom natruhom ekskluzivnog patriotizma, koji samo u svojim pristašama gleda državotvorce i stupove države, dok sve drugo podrkiža pod anti-državne i rušitelju jedinstva. U ovakovome zanosu bez ikakve podloge a na temelju plahog čuvstva i krivog prosudivanja, udarilo se je krivim putem izurliivanja domovinske ljubavi i zbilja, u zadnje doba, kada bi narolna svijest imala da se podigne zajedničkom ljubavi i iskrenom suradnjom svih građana, opaža se, nažalost, da politička arena postaje sve krvavijom. Na čudni upravo način indentificira se država i režim. Zašlo se je u ekstreme, koji su stvorili kaos i disorientaciju. Dok, naime, režim sačinjavaju pojedinci i udešavaju svoj rad i političku borbu prema vlastitim željama; a više puta prema vlastitim interesima, državu

Rapallo.

R - Po drugi put u našoj najnovijoj povjesti dolazi ime Rapallo. Prvi put nam se u njemu nanijela jedna ogromna nepravda, a budućnost drugog puta nije baš ružičasta, te nam ona obećaje poraz, koji će doći bilo na koji način. U Rapallu se sad po drugi put vode pregovori za izvršenje istoimenog ugovora između SHS delegata i delegata kraljevine Italije. Tako barem kažu beogradske službene vijesti. Naprotiv, viesti sa talijanske strane govore o reviziji tog ugovora, koja bi ispala jasno na našu štetu. Kome sad da se vjeruje, dali Beogradu ili Rimu? Mi amo gledamo sa najvećom skepsom u te beogradske vijesti, gdje se kategorički nijeće ikakova revizija i gdje se tvrdi, da nema u tom pitanju popuštanja. Gledamo zato u te vijesti skepsom i nepovjerenjem, jer nas je gorko iskustvo naučilo, da baš kad se u Beogradu najviše priča o ustrajnosti i nepopuštanju, baš onda dolazi popuštanje i uzmicanje. U tome stoji baš ona cijela naša slabost, a i to nam baš donosi blamaže u stranom svijetu. Jedno

našu sačinjava 12 milijona građana, od kojih su mnogi i mnogi žrtvovali sve svoje za njenu dobit i procvat.

Nije, s toga nikako čudo, ako je naš narod, razočaran današnjim prilikama, usljed borbenog stava, koji mu se nameće sa strane onih, koji podržavaju ovo stanje, ozlovoljen okrenuo leđa. Nije, zaista, nikako čudo, ako je narod, — prevaren u svojim nadama, opažajući, da stanoviti elementi u svojoj umišljenosti idu tako daleko, da sami sebe smatraju državom, arogirajući si pravo vlasti, — uvidio u njima rušitelje društva.

Nu, dok to opaža i svojim prirodnim darom rezonuje obični naš građanin i seljak, neki naši intelektualci kao da za to ne mare. Oni i dalje tjeraju mak na konac, pikoseći narodnoj volji. Oni i dalje ostaju na državnom kormilu, stvarajući ograde i barikade, da u zgodnom momentu proti vlastitoj braći započnu krvavu igru.

Nije potrebno ni spominjati, kako je i koliko pogriješan ovaj politički pravac. Konglomerat teorijskih raspravljanja i fosilne ideje o kakovom osobitom domovinskom čuvstvu ne će spasiti današnje stanje, još manje prijetnje i teror manjine.

S podpunim pravom, dakle, — kad gledamo ovakav način stvaranja i uzdržavanja države, gdje pravne uredbe nijesu produkt socijalnih i historičkih opažanja, već puke hipoteze za nekakovo osobito državopravno naziranje, a bez ikakove praktične uporabe, kad vidimo da nastojanje vodećih faktora a poboljšanju socijalnog stanja i ekonomskih narodnih interesa nije ništa drugo, doli žilavo naprezanje za svoje stranačke svrhe, — možemo ustvrditi, da se time ne utvrđuju temelji ni našeg nacionalnog ni državnog života.

Mi vjerujemo u iskrenu narolnu svijest, u živu ljubav za ovu našu zajedničku domovinu i čvrsto se držimo načela: »Etička je sila jača od svake fizičke«.

svakako stoji, što svi vide, samo naši »gromovnici« ne, jer gledaju kroz naočale »saveznika«, a to je, da će nas talijanska prefrigana diplomacija i ovog puta izigrati. Ako i ne uspije u tome, da se revidira ugovor a to će uspjeti barem u odlaganju, tako da to pitanje ne može doći ni pred konferenciju u Genovu, a niti pred Vijeće Saveza Naroda, a to je već jedan veliki njihov uspjeh, a naš je veći poraz. I tu neki naivnici — blago rekuć — nalaze ponovno krivca, a taj su Hrvati dotično hrvatski blok. Zar se ta gospoda ne bi malo bolje ogledali oko sebe pogledavši pravoj istini u oči, pak bi onda moguće našli i pravog krivca tome. Hrvatski blok je poslao memorandum u Genovu, u kojem traži bezodblučno ispunjenje i ako nepravednog Rapallskog ugovora, budući, da taj ugovor zasijeca najviše u hrvatski dio našeg naroda. Zar to smeta nekog gospodi, te zato nalaze krivca u hrvatskom bloku? Dok budu vladali kod nas ljudi koji su danas na vlasti, te takovim režimom, koji je današnji i dok budu vladale tako rastrovane prilike u samoj njihovoj sredini; dok Pašić bude bacao Ninčiću klipove pod noge ili obratno, nek budu uvjereni, da ne će

imati nikakvog usdjeda ni u unutrašnjem niti u međunarodnom životu. Dok se ne konsolidušu prilike u unutrašnjosti dotle ćemo doživljavati poraz za porazom i vani, te će još kakovo tužno ime a la Rapallo biti zabilježeno u našoj povijesti, te će »Kobariški junaci« slaviti još veći trijumf, nad svojini hijednih i »barbarskim« žrtvama. Jedini izlaz svega ovoga je revizija vidovdunskog Ustava i ako istu ne će da provedu današnji vlastodršci, ostaje mogućnost u rukama Krune, a to je apel na narod, a taj apel na narod su — novi izbori. U tomu je jedini spnos naše unutrašnje konsolidacije, a konsolidacijom prama unutra dolazi i veća jakost u međunarodnom životu prama vani.

Pismo iz Zagreba.

Oči gotovo svijui političara su danas uprte u Genovu. Sazvana je ekonomska konferencija za obnovu Europe, te se govorilo, da politička pitanja ne će biti ni tretirana. No to se odmah pokazalo nemogućim, jer bez uređenja političkih pitanja, a kojih danas u Europi ima sva sila, ne može biti govora o ikakvoj ekonomskoj obnovi. Tu su se p. vi put sastali predstavnici svih naroda bez obzira na pobijedene i pobjeditelje li neutralece. Tu su prvi put iz svjetskog rata došli ponovno u europsko kolo predstavnici sovjetske Rusije, vođeni od čičerina. Prije otvora same konferencije mnogo se govorilo i nagadalo o držanju sovjeta, te se mislilo da će Rusija najprije tražiti priznanje sovjetske vlade. Svi su se prevarili. Mjesto da Rusija traži priznanje sovjeta, Čičerin u svom prvom govoru traži razoružanje cijele Europe kao glavni preduvjet za ekonomsku obnovu Europe. Zbog tog nastaje prvi sukob na konferenciji i to između Rusije i Francuske. Simpatije raznih naroda kolebljiva između obe ideje, a izgleda ipak, da će ideja Rusije izajeti pobjedu, te je danas u Genovi Čičerin jedna od prvih i najmarkantnijih ličnosti. Svi vide u Rusiji veliku budućnost, ali ne u Rusiji sa carističkim tendencijama, jer carizam u praksi znači jednu protuslavensku politiku, kako veli g. Klofač. Rusija se budi i ona će se probuditi u jednom pravcu i istinskom demokratizmu, ali to treba puštati evoluciji, a ne oružanim pohodima, jer ti samo jačaju boljševizam. I ako su na konferenciji u Genovi pozvani pobijedene i pobjeditelji ipak se u držanju saveznika vidi neka gesta pobjeditelja. Na oficijelnim sastancima prisustvuju svi bez razlike, a i ipak iza tih službenih sastanaka drže se sastanci pobjednika u vili Lloyd Georgeovoj i Factinjoj, a ti su od velike važnosti, ako ne od većeg od službenih. To su pri prvom momentu shvalile Rusija i Njemačka. Sam dan Uskrsa je u Genovi bio dan političkih senzacija. Tog dana neočekivano je došlo do jednog veoma važnog ugovora; došlo je u Rapallo do ugovora između Njemačke i Rusije. Premda je sam ugovor čisto ekonomske naravi, ipak on ima veliku političku važnost, a to se najbolje vidi po dojmui, što ga je taj ugovor napravio u Genovi. Saveznici su se digli na noge i trube na uzbunu. Francusku je najviše pogodilo taj ugovor, pa zato se i ona danas najviše grozi u Genovi te prijeti »exodus-om«. Engleska je uzrujana zbog toga i više protiv Njemačke, no ipak izgleda, da Lloyd George nije tako uzrujan, koliko se pričinja. Italija uzimlje ulogu pomirioca, jer se boji, da ne dođe do raspada konferencije. A mala Antanta? Njezino je držanje uvijek tajnovito, pa tako i ovog puta. Prama vijestima iz Genove, koje amo stižu, izgleda da mala antanta više naginje na Istok nego li Zapad. Rusko-njemački ugovor je jasna posljedica političke saveznika od europskog rata pak do danas. Ovaj ugovor mora da pokaže trulom Zapadu, da je svršilo ono vrijeme dijeljenja u pobjednike i pobijedene, mora da pokaže da u današnjem svijetu i u današnjim prilikama ne može biti majoritacije s nijedne strane. To danas uvijaju sve države osim Francuske. Ako i ona to ne uvidi, naći će se na jedini put osamljenosti i moralni će vući konsekvencije svoje tvrdoglavosti i nemodernog shvaćanja današnjeg svijeta. Realkeijonizam i militarizam su na samrti, a to će nam polkazati i najskorija budućnost.

Separatiste.

Čujno original

»Ja eam Србин-Радикал, а не Југоела-вен«, па нећу да примам Вашиг „Raskovanog“, kog, u oetaom, nijesam ni tražio. Чуди ме еамо како можете елати лиет оному тко Вам га не тражи.

Биљезим се

Филип Кукoљ.

Бенковац, 20. 1. 1922.

Превести у Србски, чита се:

„Ја сам Србин-Радикал, а не „Југославен“, па не ећу да примам Вашег „Raskovanog“, kog, u oetaom, nijesam ni tražio. Чуди ме само како можете слати лист оному тко вам га не тражи.“)

Биљезим се

Филип Кукoљ.

Бенковац, 20. 1. 1922.

И србин-радикал није „separatista“, „separatista“ су — Хрвати!!

*) Тко не зна што је ерква и пећини се кланја. За ећдо је г. Кукoљ да је могао примити не тра- жени, не наручени лист! Кукoљ остаје — кукoљ.

Ур.

Abyssus abyssum invocat.

Potvrđuju prilike u zdravstvu. „Liječnici bolnice milosrdnih sestara u Zagrebu i zdravstveni odsjek pokrajinske vlade obavješteni su, da će se bolnica morati zatvoriti, jer vlada nema više novaca za njezino uzdržavanje. Dok su je milosrdnice vodile, ona je namirivala troškove. Dok je malena „neoslodjena“ Hrvatska plaćala iz svojih odmjerenih prihoda troškove za siromašnije bolesnike: dotle je bolnica mogla da vrsi i obavlja svoju dužnost. Kad ju je velika država SRS preuzela u svoje ruke, da provede velike socijalne reforme i da sve centralizira u Beogradu — bolnica se mora napustiti, jer država nema novaca!

Lakoumuu državna uprava, pod vodstvom dra. Štampara, preuzela je na sebe obvezu, da će plaćati bolno-oparne troškove za bolesnike koji ih ne mogu plaćati. Te obveze iznose mjesečno oko 300 hiljada kruna, jer pod današnjim protekcionističkim režimom ne moraju plaćati troškova, oni koji bi mogli i morati. U to ime plaćen je bolnicama od 1. siječnja 1921. do danas samo jedan račun za punih devet mjeseci. I taj jedan račun je uračunat kao otplatu predujma bolnici tako, da bolnica u istinu za devet mjeseci nije dobila od države ništa od obaveza koje bi morala plaćati. Dug zagrebačkoga komesarijata, koji se počinje s prvim danom vidovdunskoga ustava, iznosi danas 2,850.000 kruna; sarajevskoga 400.000 K, ljubljanskoga 230.000 K, dalmatinskoga 240.000 K, ili svega je blažena država SRS dužna spomenutoj bolnici K 3,720.000.

Da se bolnica odzdrži, ona je morala dugove. Za 9 mjeseci se zadužila za 3 i pol milijuna kruna, da uzmogne sirotinju nekako hraniti. Osoblje nije od nove godine plaćano. Nema novaca ni za ljekarije. Vlada veli, da treba na njezin dug čekati. Dotle neka bolesnici pasu — travu, ako je bude, a za ljekove će se Gospod Bog pobrinuti. Liječnike treba reducirati od 16 na 5. Ali i oni moraju živjeti. Tko da ih plati? Vlada neda novaca. Bolnica ih nema!

(„Graničar“).

Ispravak.

Na temelju zakona o štampi, izvolite uvrstiti u Vaš list sljedeći ispravak:

Nije istina, kako je objavljeno u listu „Raskovani“ 13. travnja t. g.

I da sam bio predsjednik općinske štedionice u Drpišu za vrijeme talijanske Uprave, te se ne mogu smatrati odgovornim za poslove, koji se nijesu zbivali pod mojom upravom;

2. za kukuruznu aferu nijesam odgovoran, jer u ono vrijeme ni sam vršio ikakve časti ni na općini ni na Štedioni.

Pisac koji iza busije navaljuje i podame hoće da podmetne kakavijejaje, pozivlje se na g. N. Adžiju, kojemu je poznata čitava afera. I ja se po-

ziviljem na istoga, pak nek se iznesu grijesi na onoga na koga i spadaju.

Ostali navodi takodjer ne spadaju na adresu potpisanoga koji je postao upraviteljem Štedionice tek od odlaska Talijana. Svi poslovi i računi stoje na uvid i Vladi i građanstvu.

3. Nije istina, da je Štedionica protekcijom došla do 10 vagona kukuruzna uz niske cijene, već je tih 10 vagona kupljeno još u januaru u po tuznoj cijeni (za koje plaća dosta masnu kamatu) u firme Fabris i Radica u Splitu. Tko se ne boji čistih računa neka se potpiše, a ne krije svrhom da muli.

Drniš, 18. aprila 1922.

Mate Kulušić,
predsjednik Općinske Štedionice.

Čist račun — duga ljubav.

Pod ovim naslovom izašao je dopis iz Drniša o općinskoj Štedioni (Raskovani br. 32.). Ne čina se upuštati ni ispitivati rad Štedione od njena osnutka, ni u koliko dopisnik ima pravo, kad kaže, da je Štediona bila livilarska pojača, — svakako da je bilo zamasnih propusta, koji su se pod zaštitom ondašnih vlasti događali, neoporiivo je, ali zato imali bi se žigosati i zvatli odgovornim oni, pod čijom se upravom sve to izvodilo, i u zaštitu uzimalo, svi oni emisari i upravitelji — koji su danas na zalost — daleko našem uredu, — a nije ispravno zvat odgovornim ljude, koji prvo nijesu imali nikakvu udjela.

Jedan od glavnih, koji se uvijek borio proti svim onim koji su isisavali ovu krajinu, jest pisac ovih redaka, pa kao uvijek tako i danas pripravan je da se založi za istinu, za sve što bi moglo općoj koristi donjeti, ali objektivnim radom istinitim prikazivanjem činjenica, žigosanjem svega što zlim radja; natruhe lične, bez simpatije i antipatije osobne. — G. dopisnik „Čist račun — duga ljubav“ ne će nam zanjeriti, ako mu predlaćemo da se je založec u napadu na Štedionu, da je njegov žalac uperen baš ondje gdje nije smio, da je postedio glavne krivce, samo da dohvati onog koji mu je za zubu.

To ne bi smjelo, jer time se zastranjuje i bitnost predmeta.

Nije točno kad se miješa 1918 sa 1922., kad nema jedno drugom veze ni u osobam, ni u stvari, pa izgleda da se to navlaže čini samo da se opekne današnju upravu Štedione.

Nismo pozvani da koga hranimo a najmanje pak Štedionu, ali prelazeć preko stvarnosti i prikazujuć nešto u protivnom smislu, gubi glavna stvar od svoje suštine.

Mi imamo neriješeno pitanje kukuruzna 1918. a za 1922. u toku smo, pa neznamo što će biti i da i će se morati što prigovoriti. G. dopisnik morao se pozabaviti zloporabam 1918., ožigosat stanovitu gospodu, koja su aproffirala od tog posla, tražiti razbistrenje ih računam, pozvat na odgovornost krivce u koliko su na dohvatu, a onda bi bila jasnija slika i javnosti, te bi odpala i ona opaska uredništva, nebi povjerovalo slahoj informaciji; da je pitanje kukuruzna 1918. riješeno i likvidirano sa 100.000 K dobitka. Baš u toj likvidaciji je trik, tu je onaj zalogaj, koji bi bio nekom prisjoc da nije grof Altemis zaštitio svoje milijunke, a kasnije došao slom. Pod Talijanima izgorila općina, izgorili spisi. Radi takve likvidacije, radi malverzacije u tom poslu i lula je sva ona polemika u kojoj pisac ovih redaka pokazao gospodi da je dobit morala iznositi 260.000 K a ne 100.000 K, da je bilo zloporaba i slična, a to ostaje i danas. Ovim se dopisnik imao pozabaviti i ovo razčistiti, a onda bi bilo razumljivo da mu je do čistih računam.

Kao što dopisnik nije bio svjedak u prvot tvrdnji, tako je zastranio kad opće napada članove Narodnog Vijeća bez da konkretno naznači činjenice i imenuje one članove N. V. koji bi bili sudionici zloporabam aprovizacije, Uhoškog Doma i Štedione prvo sloma. Činjenica je, da koli Štedionu toli aprovizacija za vrijeme rata morale su ostaviti milijono čista dobitka, da je općina Drniš mogla biti u drugim vodam, a da je Uhoški Dom zasnovat za pokriće svih zala, svih zloporaba, ali na zalost činjenica je da pri slomu svega toga nije bilo, ni stotina a kamo li milijona, da je bilo sve čisto, sve likvidirano. Ali zato — govorimo kako jeste — treba zvatli odgovornim Radovana et

omp, a ne Kulušića et C. Čistimo, mi smo zato, na se mnogo šta. ali neki je uvijek pred očima rakom pa i g. dopisniku: istinu zbori pa se ne oji ni vuka u gori.“ N. Z. A.

Donasamo, da se čuje i drugo zvono. Upozovavamo našeg izvjestitelja, da protuodgovor bude varan, objektivni i tačnim računima podkripljen, osp. A. znat će da 10 vagona kukuruza nabavljenih 118 nije bilo u zrnu, već sa korunami, klipam — sve se jerilo po K 55 kvintal; da nabavljači kukuruza imali su dnevnicu K 300 svaki, da nabavljene čuće za prevoz 10 vagona kukuruza u korunami lipam — a imalo ih je bilo dosta — bile su namijenjene za Stedionicu po K 9 vreća, a poznije ućunane po K 1350. Ako se doklaže da je istina, osta zamjerno Ovliko na pokriepu: da nismo kounno postavili našu opasku u br. 32. — Ur.

Trgovački glasnik.

Lička željeznica. Ministar saobraćaja imao je o 20. tek dati otvoriti promet na pruzi Gospić — račac, dugoj 15 km. Nadalje, govori se, da je položeno, e se ubrzaju i dovrše radovi na pruzi ospić — Knin. Čiji radovi imali bi se završiti pri maku ovog ljeta. Umjesto opazja „Slob. Tribuna“, da je bilo više pameti i dobre volje, mogla je se ova ličko-dalmatinska i unska željeznica biti prova“. A mi s naše strane nadodajemo: budu li iže — procvast će.

Beljačka Brana.

I još će nam gora žalost biti, koju će nam arjev dan doniti! — pjevali smo i dopjevali smo li, opet Božić, kad bi samo sa ovim zavjzalo.

Po „Težačkoj Slozi“: „Na glas da je naša vlada dozvolila talijan-voj firmi „Cora“ uvoz od 15 vagona talijanskog na u industrijske svrhe, a na štetu domaćeg vina, istovremeno je u Kaštelima pravo zaprepaštenje nad lovim postupkom vlade. Odmali je sazvana velika otestna skupština.

Poslije skupštine nepregledna masa od 3000 žeka krenula je u povorci preko Donjih Kaštela stoko protestujući protiv ovog novog atentata, ji se kuša počinili nad našim težacima.

Podpredsjednik Saveza, dr. Pederin, bio je moljen, da u četvrtak 20. ov. mj. dodje do po-ajnske uprave na sastanak. Tu je našao namje-ika g. dra. S. Metličića, koji je sijetu predsjeda, pravnik carinarnice u Splitu gosp. Stanića, ko-kskog poglavara u Splitu gosp. dra. Ivčića, refera za trgovinu kod pokr. uprave g. Boškovićia, vjetnika delegacije ministarstvu financija g. Gal-ju, odaslanike žandarmerijske komande i trg-čko-obrtničke komore u Splitu, te urednike gg-anića i Kisičića.

Službene su osobe bile očevidno zabrinute i žalalo se je, da je djelovala opravdana uzrujanost narodu i koraci, koji su savezno sa ovim poslom duzeti. Upravnik Carinarnice izvjestio je, da je u 1. marča ove godine vladala sloboda uvoza anih vina uz naplatu redovitih carinskih pristojba, je sa 1. marča ove godine zabranjen uvoz stra-ina vina bezuvjetno, ali da je dozvoljen uvoz onih ličina vina, za koje nabavljač može dokazati, da je pogodilo prije 1. marča i ako to vmo uveze konca aprila ove godine. Da je tvrdila Braća ein dokazala, da je prije 1. marča pogodila 10 g. vina: da su polpisi na tom ugovoru ovjereni od nadležnog našeg konsulata u Italiji, te da usljed tog generalna direkcija carina u Beo-udu sa odlukom 7 aprila 1922. C. br. 25733 do-llila uvoz tih 10 vagona; da je 1 vagon-već ezen; da su 3 vagona na putu i da, obzirom na ni rečeno, nije moguće više osujetiti uvoz, a da ostalih 6 vagona ne će po svoj prilici braća

Klein moći više da uvezu do konca aprila, jer da im fali vrijeme potrebno u tu svrhu.

Kotarski poglavar, kao šef obrtne vlasti i ste-pena, izvjestio je konačno: da niti tvrdila Braća Klein, niti ona talijanska tvrdila (fratelli Cora) nije dobila obrtnog lista za osnutak tvornice za prera-đivanje vina i tvorenje likera“.

A sad čujimo, stare lišičine Braću Klein, kako metanišu u svojem „Pripisano“:

Poriču da se tu radi o kakvoj stranoj hmiti; ne radi se o jednoj tvornici likera, već o jedno-stavnom punjenju finog lulesuznog vina u bocama; radi se o uvozu samih 300 hektla, sa kojom koli-činom upotrebilo bi se kod izradbe 2700 hektla dalmatinskog vina, koje bi inače ostalo ne-raspro-đato. Pa onda kako bi 30 „dalmatinskih“ št. rad-nika, što činovnika, što putnika „Jugoslavena“ i 1 glavni tvorničar „Slovenac“ također Jugoslaven“ preko godine bili zaposleni.

Obzirno premućavaju da su uveli već jedan vagon vina; govore samo o 3 vagona, a mogli bi i svih deset uvesti.

Kade: da nieseu otvorili podružnicu u Kaštel Starom za upropasti ti težaka, nego će ista njima donjeti korist i blagodat, jer će Braći Klein biti moguće dalmatinsko vino bolje plaćati nego što je do sada slučaj bio, te da će prama tome ciena istome i poskočiti.

Apeluju na vinogradare Kaštela: da sami od-luče da li će Braća Klein ili ne onih 300 hektol. vina uvesti.

U negativnom slučaju Braća Klein stavljaju Kaštelanski vinogradaru nož pod grlo, da će se pometjeliti na drugo mjesto — o majuru što osso, o sallar što fossa“.

Loncem o kamen ili kamenom o lonac, teško loncu svakako. A sad se gg zemljoradnici ja-gmite za imovinom maloposjednika; ustrojiti će vas koje-kakva Braća Klein i — lastodržci.

Sokolska izložba.

Prilikom I jugoslavenskog svesokolskog sleta u Ljubljani provedi se se i „sokolska izložba“, koja će da pokaze čitav razvoj Sokolstva od osnutka pa do danas. U tu se svrhu obratio Savez svim župama i društvima, da do 1. juna sakupi sav material za izložbu i da ga sortiraju, pošalje iz-ložbenom odsjeku Jug. Sok. Saveza. Uslijed ras-pusta društva 1914. god. i okupacije Talijana sve do lanjske godine, nase društvo kao društvo ne će moći mnogo da pošalje, jer sve se pogubilo i uništilo. Osim zastave, koja će sa svojim slavnom povijesti biti jednim od najdragocjenijih predmeta čitave izložbe, teško će se više ista naći.

Ali, ako nema društvo, naći će se kod mno-gih privatnika, sadašnjih i prijašnjih članova dru-štva, mnogo vrijednih stvari, koje će same sobom na izložbi prikazati cijeli razvoj našeg društva od osnutka pa sve do rata. Pozivaju se stoga svi pa i oni, koji danas stoje možda daleko od Sokolstva, da predaju bilo koju od uspomena na društveni život, osobito iz prvoga njegova početka. U obzir dolazi sve, iz čega se daje razabirati, teško se društvo razvijalo. Tako na prim. spomeniki pred-meti, diplome, značke, slike, zastave, štandarte, odore, datovi utakmica itd. b) literatura: listovi, kalendari, pozivi, plakati itd. c) statistički pregledi članstva, statističke tabele, dalje statistički pregledi narastaja, vežbača, vežbačica, utakmica, kojima su sudjelovale župe i društva, te uspjesi tih utakmica itd. d) slike sokolskih domova i gumbaona (dvo-rana), raznih župskih i društvenih nastupa te istak-nutih sokolskih radnika itd.

Pozivamo cjelokupno građanstvo, da se spremno i odmah odazove ovojmo pozivu i time pripomogne da izložba uspije dostojno najveće i najnacionalnije organizacije čitave naše države.

Svi će se predmeti uredno popisati, a za pred-mete, koje se želi natrag dobiti, iza izložbe, izda-će se revers sa garancijom, da će predmet biti čuvan i u redu odmah povraćen.

Predmeti neka se donesu u firmaciju Montana ili neka se istoj prijavi pa će članovi doći po njih. Potanje informacije dobivaju se u istoj ljekarni ili u knjižari Babić.

Vijesti.

Bolest našeg direktora uzrok što pr četvrtak ne izišo list. Nadovezalo ga se Pričepilo ga. Lo-gom protežao sve Uskrsne praznike.

Plaćajte list. „Nastavljamo sa dostavom čekova. Tko ih prima, jednom kad prima list, neka ga i podmiri. Inače ne može se dalje; naš list nije par-lajski list, a da ga stranka podpomaže; jedini mu dohodak: predplata i slučajni darovi. Preporuča se, tko nije, podmiriti uvrtbe i oglose; ne budu li podmirene kroz maj, bit će utuženo Sudu.

Upravitelj občine Opuzen Pino Moravec radi svojih nedjela dobio „Paklaško delo“. Govori se, da bi bio stavljen i pod istragu.

Plaće naših Ministara. „Videlo“ iznaša „229.000 din. danas dolija godišnje svaki ministar Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca u ime plate, dnevnice i drugih mnogobrojnih dodataka.“ Ovu cifru treba dobro zapamtiti svaki građanin, jer ona mnogo znači. Ona nam više govori nego jedna debela knjiga. Ona baca punu svjetlost na čelo današnje stanje i najbolje karakteriše prvake, koji po nesreći ovom zemljom vladaju“.

Narodna socialistička stranka u Splitu za svog predsjednika izabrala urednika „N. L.“ gosp. Oskara Tartalju.

Obćinski izbori u Dalmaciji. Stiglo je naro-đjenje Ministarstva unutrašnjih djela, da se obave potrebite pripreme za občinske izbore, koji bi se morali obaviti u augustu ili septembru.

Kud sjekira tud i držalo. Za šefom državne policije savj. Bojanićem predviđa se pakovanje upravnika splitske carinarnice D. Stanića sa okruž-nikom Dr. M. Ivčićem — poznatim trolistom u aferi, zapljene nekim Njemcima K 3.200.000 uvoznog kriomčarenja. Pile je g. Dr. Uroš Ivčić, ali se neda perusati po označenoj trojici. G. Dr. Ivčić je sudij i kapetan, u vojsci, pa nas izvješćivaju: da je on u Valjevu čitavu prijavštinu predao svojoj nadležnoj komandi na razplet.

„Težačka Sloga“ — mali Lazo, jer tek si-ćušni zemljoradnički zborovi obdržali se na Uskrs i uskrsni ponedjeljak u oba Prvića, Marteru, Betini i Tiesnom; u Vodicama nije ga ni bilo. Inače sla-ženo se sa „Tež. Slogom“, da samo „ludovi naci-onalistički“ mogli su u Betini kušati terorom sprie-điti ni zbor.

1.-vi maja. Glavni odbor Socijalističke Partije Jugoslavije i Glavni Radnički Savez Jugoslavije objelodanili su proglaš „Radnicima i radnicama, socijalističkim i radničkim organizacijama Jugosla-vije“ za proslavu 1. maja općom obustavom rada. U tome se proglaš nalazi i ova stavka: da moraju „oštro podići glas za široke socijalne reforme; za bezuslovni osmočasovni radni dan; za pravednu agrarnu reformu bez obzira na narodnost; za od-lučnu borbu protiv skupoće; za kulturno podizanje masa naroda“.

251 godina pada u doj, nedjelju da su tragi-čnom smrću doveli svoj život hrv. banovi Zrinski i Frankopan.

Eksplozija ratnog materijala pred Bitoljem. Pred Bitoljem nalazilo se preko 100 vagona eksplo-zivnog materijala ratnog pliena, topovske i pušane municije, baruta. Eksplozirao je samo jedan dio, do 80 vagona. Sav bližnji okoliš porušen. Preko 30.000 osoba bez krova šlete na stoline i stoline miliona.

Kud ćemo ovako? Po umovanju sarajevske „Srpske Riječi“ pravda zahljuba, da se u „srpskoj“ Bošni odpušte svi činovnici Hrvati, jer „nepouzdanji“, a da se ni cigli, Srbini i Srpljanci neodpusti, ma bili i nepismeni, jer da su oni, ovoj državi podpuno odani i vjerni.

G. Červar otvara brijačnicu. BjeGUNAC iz Za-dra i politički stradalac g. Červar napokon otvara u našem gradu svoju brijačnicu. Poslije dugih patnja i pored nesudjeljivosti sa strane naših vlasti, već je izvršeno, da se je g. Červaru buren u ne-čemu išlo na ruku. Žalimo, da ga građani pripo-mognu, sa posjetom, jer g. Červar je zbilja sebe i obitelj ruinirao za narodnu stvar.

TVORNICI KONSERVA I MESNATIH PROIZVODA d. s. o. j.

V R O N I K A : J U G O S L A V I J A .

Preporučamo svakom naše prvorazredne proizvode, kao Šunke, rebra, karé itd. razne salanie izradjene sve po samom praškom uzoru, le Konzerve govediji, teleći i svinjski gulaš itd. a Steriliziranu svinjsku masi u limenim kulfjanima od 1, 2, 20 kg.

Tražite naše cijenike. — Za cijenike i sve ostale informacije obratili su na Glavno zavjstvo za Dalmaciju i Crnu Goru MILAN PABJAN — Split. — Kulažite našu robu.

Obznana. U smislu člana 146 finacijskog zakona za 1920.-21. porez tečevine odmjeren za god. 1919. t. j. poreski stav utvrđen za 1919. ima se za god. 1920. i 1921. početverostručiti.

Da se ova odredba uzmogne valjano aplicirati svrača se pažnja zanimanih obveznika tečevine da im ostaje slobodno, u smislu člana 36 br. 1. privremenog zakona 1921. u roku od 11 dana počam 20. aprila 1922. do uključno 4. maja 1922. predati izjavu ovoj Poreskoj Kotarskoj Vladi.

Tiskalice mogu se besplatno dobiti kod Poreske Kotarske Vlasti u Šibeniku, a van sjela iste kod općinskih upraviteljstva i poreskih ureda.

Ko u otvorenom roku ne preda izjave, odjermili će se opća tečevina na osnovu zvaničnih podataka.

Poreska Vlast u ovom slučaju nije obvezna da poreskog obveznika još naročito poziva da preda izjavu.

Privremeni odbor pokrajinskog saveza jugoslavenskih vinogradara pozivlje sastanak na 6. svibnja o. g. oko 10 sati prije podne u zgradi Zadrugnog Saveza u Splitu radi osnivanja organizacije dalmatinskih vinogradara i vinara, a ne kako je bilo javljeno na 17. ov. mj. Vinogradari, vaša korist, odazovite se.

Direkcija pošta i telegrafa. U zadnje se je vrijeme opazilo, da mnogi novčani zavodi, a i privatnici, eda izbjegnju tačnu isplatu taksa, označuju na novčanim pismima manju vrijednost od faktičnog sadržaja. Upozoruju se stoga pošiljanici, da poštanski uredi u smislu najnovijih propisa t. j. članka 30. zakona o budžetskim dvanaestinama (služb. novine od 28. II. 1922.) ovlašten u slučaju osnovane sumnje, komisijonalno otvarati fakova novčana pisma i u slučaju da se u istima pronadje sadržaj manji od naznačenog na obavoju, pošiljaoc će morati da isplati ne samo manje naplaćenu taksu, već i deseterostruku vrednost manje, plaćene takse.

TRAŽI SE jedan glasovir („piano“) za kupiti. Ponude slati na upravu lista.

Sve se pismene ponude šalju na upravu lista „RASKOVANI“.

Prodaje se ili iznajmljuje kuća nova na tri kata odmah za useliti na dobrom položaju. U prizemlju je dućan, murgaza i restauracija sa koncesijama, podesno za svaku vrst trgovine. Pogled na more. Potanje obavijesti kud agencije „Uspjeh“.

Prispjeli su noževi za navrtanje loza **Kunde.**

Gumenih vrpca za navrtanje loza **VINKO VUČIĆ - ŠIBENIK** dobiva se u drogeriji:

Prodaje se brod na motor — dug 24 noge — 7 tona, i jeđlan „kuler“ na motor lez jedara. Obratili se: **Toma Sekso — Šibenik.**

Pučka Tiskara u Šibeniku preuzima na izradbu u ćirilici i latinici sve poslove, koji spadaju u tiskarsku struku, kao: razna književna djela, tiskalice za sudske, općinske ureda, trg. listovnih papira, računa i obavija, osmrtnica, kao i posjetnica, zaručnih i vjenčanih objava itd. — Naručbe se primaju kod g. A. UNGARO u širokoj ulici broj 172.

IZRADBA BRZA I SOLIDNA
CIJENE VRLO UMJERENE

Kr. ovlaštena prodaja baruta, eksploziva, oružja i municije.
t. t.
Jakov Dulibić i drug Šibenik
časti se javiti cij. općinstvu grada i okolice, da imade na skladištu lagumskog i lovačkog baruta, te lovačkog oružja i municije.

SINGER
ŠIVACIH STROJEVA ŠIVACIH IGALA NAKNADNIH DJEZOVA MAŠINSKOG ULJA
PRÓDAJE UZ GOTOV NOVAC I OBROČNU OTPLATU
NA SVAKOJ JE MAŠINI NAZNACENA CIJENA USTANOVLJENA ZA CIJELU JUGOSLAVIJU
SKLADIŠTE — ŠIBENIK
GLAVNA ULICA
ZASTUPNIK
ANTE FRUŠ
23—26

MATE PRGIN - ŠIBENIK
Veliki izbor šešira domaćih tvornica sagova i ruktvorine.

JOSIP DREZGA - ŠIBENIK
Bezobjavi: DREZGA ŠIBENIK
Telefon inter. 38.
VELIKA PRODAJA u žitaricama i kolonijalima.
Prodaja: Sećera, Kave, Pirinča, Sumpuna, Gradjevnoog materijalu, Nafta, Benzina, Mašinskog ulja
Sve uz cijene konkurencije.
AUTOGARAGE
Naruđbe se obavljaju sa vlastitim prevoznim sredstvima: motornim inđlama po moru, teretnim automobilima po suhu.
Izport vina, ulja i rakije na veliko.
Glavno zastupstvo za Dalmaciju tvornice likera: Ivana Jelića u Šibeniku.
9—52

Juričev i Kešić - Bakar Veletrgovina dalmat. vina — samo na veliko

VELIKI USPJEH
Kud kupnje, prodaje ili zakupa nekretnina **NOVO USTANOVLJENA**
Reklamna i Posrednička Agencija „Uspjeh“
ŠIBENIK Gopodski trg 13.
Prima na prodaju, kupnju i zakup
Razne trgovine, Gostione, kavane, kuće, podkućnice, lokale, vinograde, posjede, velika imanje tadje i t. d.
Ponude izvršuje na opće zadovoljstvo
Za što veću ponudu preporuča se
Reklamna i posrednička Agencija „Uspjeh“
VELIKI USPJEH
VELIKI USPJEH
4-6

Jedala, kašike, noževe, škare,
te čitavu nožarsku i galanterijsku robu razaklija na veliko i na malo po čudovito niskim cijenama veletrgovina i razaklijena
R. STERMECKI - CELJE
br. 372, Slovenija.
Zahtjevnije cijenik sa slike ili povratu novac.

— KNJIŽARA I PAPIRNICI —
FILIP BABIĆ
ŠIBENIK
Potpuno skladište knjiga na našem i stranim jezicima
Tvorničko skladište papira uz najčftinije cijene
— Sav pribor za ureda, općine i škole —
Skladište školskih knjiga, i Kr. Zemaljske Naklade u Zagrebu
Prima predplate na **STRUČNE I PERIODIČNE ČASOPISE** svakog jezika i struke.
MUZIKALIJE SVAKE VRSTI.
ZAHTEVAJTE CIJENIKE PAPIRA I POPIS KNJIGA — CIJENIK ZA UREDE.
24—52

GRAND HOTEL KRKA — ŠIBENIK
Kafana prvog reda.
Svako večer gospojinski koncert.
Tačna poslužba. — Izvrstna kuhinja.
Cijene umjerene.

PAPIRNICI I KNJIŽARI
J. GRIMANI - ŠIBENIK
Papir, knjige, školski risači i pisaci predmeti, Učene i acquarel boje, crnila i tesa u svim bojama svjetske tvornice Gauthier Wagner
Muzikalije, slike, okviri i ostali luxus-predmeti
Vrpce i pribor za pisaci stroj ciklostij papir i crnilo.